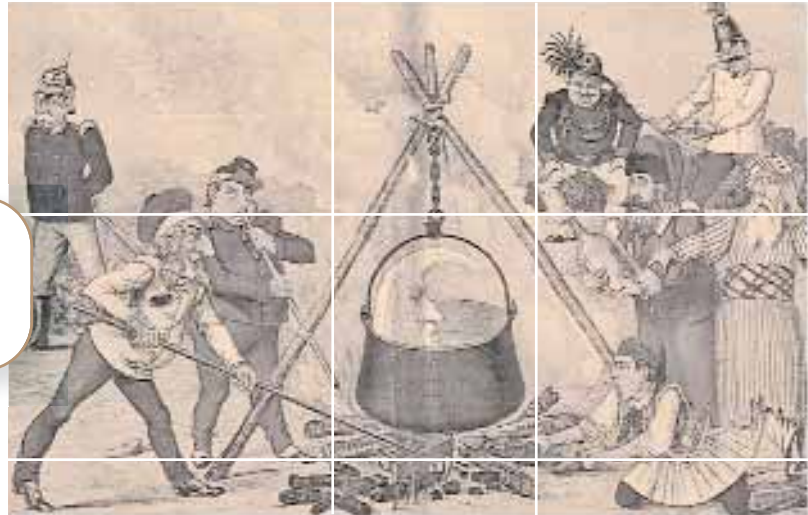

ΤΟ ΜΟΙΡΑΣΜΑ ΜΙΑΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ!

-Τζακ, Αλεξάνδρα, κοιτάξτε τι βρήκαμε σε μια έκθεση με γελοιογραφίες του 19ου αιώνα.

Γελοιογραφία. Οι Μεγάλες Δυνάμεις βράζουν σ' ένα καζάνι το σύμβολο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας την ημισέληνο.

Από στιγμή σε στιγμή, θα έρθει ο Νίκος, ο υπεύθυνος, που βοήθησε στην οργάνωση της έκθεσης. Τον καλέσαμε για να εξηγήσει σε όλους μας αυτές τις γελοιογραφίες. Να τον! Καλώς όρισε, Νίκο. Από εδώ ο Τζακ και η Αλεξάνδρα.

-Γεια σας, παιδιά, χαίρομαι που σας γνωρίζω.

-Νίκο, είδαμε αυτές τις δύο γελοιογραφίες. Θα μας βοηθήσεις να τις καταλάβουμε;

-Βέβαια! Η πρώτη συμβολίζει την επιθυμία των Μ. Δυνάμεων αλλά και άλλων χωρών να μοιράσουν τα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Η δεύτερη... Ε! μα τη δεύτερη μπορείτε να την καταλάβετε και μόνοι σας.

Γελοιογραφία. Η Ρωσία, η Αγγλία και η Αυστρία ασχολούνται με το Ανατολικό Ζήτημα.

Πολλές περιοχές, με ελληνικούς πληθυσμούς, έμεναν και μετά την Επανάσταση, εκτός των ελληνικών συνόρων. Η ένωση των περιοχών αυτών με το ελληνικό κράτος ήταν το μεγάλο πρόβλημα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, από τα μέσα του 19ου αιώνα.

-Ας παρατηρήσουμε αυτόν τον χάρτη.
 Ποια μέρη με ελληνικούς πληθυσμούς
 δεν συμπεριλαμβάνονταν στο ελληνικό
 κράτος;
 Τι θα μπορούσε να γίνει με αυτούς τους
 πληθυσμούς;
 -Το μόνο εύκολο! Να κάνει πόλεμο το
 ελεύθερο ελληνικό κράτος για να
 απελευθερώσει αυτούς τους υπόδουλους
 πληθυσμούς.
 -Δεν ήταν τόσο απλά τα πράγματα παιδιά.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΡΡΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1699 – 1923)

Όρια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας το 1699	Με τη Συνθήκη του Βερολίνου (1878)
Εδαφικές απώλειες	Από τη Συνθήκη του Βερολίνου ως τη Συνθήκη του Ουσού (1878 – 1912)
Με τη Συνθήκη του Κάρλοβιτς (1699)	Με τις Συνθήκες του Ουσού (1912) και του Λονδίνου (1913)
Με τη Συνθήκη του Πασαρόβιτς (1718)	Προτεινόμενα όρια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με τη Συνθήκη των Σεβρών (1920)
Από τη Συνθήκη του Πασαρόβιτς ως και τη Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1718 – 74)	Απώλειες με τη Συνθήκη της Λιζβόννης (1923)
Από τη Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή ως και τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου (1774 – 1812)	Η Τουρκία μετά τη Συνθήκη της Λιζβόννης (1923)
Με τη Συνθήκη της Αδριανουπόλεως (1829) και την κατάληψη της Αλγερίας από τους Γάλλους (1830)	

- Θέλετε να πείτε ότι σταμάτησαν οι επαναστάσεις;
- Έτσι εύκολα σταματούν οι επαναστάσεις; Ακούστε.

-Ναι, κάτι έχουμε μάθει γι' αυτόν τον πόλεμο, όταν αναζητούσαμε πληροφορίες για την περίοδο της Βαυαροκρατίας.
-Ωραία, για δείτε σ' αυτήν τη γελοιογραφία, πώς εμφανίζεται η Ρωσία; Για ποιο λόγο, μπορείτε να σκεφτείτε;
-Και πώς αντέδρασαν η Αγγλία και η Γαλλία;
-Και ποιος νίκησε;
-Ένα, ένα. Μη βιάζεστε!

Η Ελλάδα έπρεπε να ρυθμίσει τις σχέσεις της με την Τουρκία και τους βαλκανικούς λαούς. Οι βαλκανικοί λαοί άρχισαν, επίσης, να επαναστατούν κατά των Τούρκων για την ελευθερία τους. Οι Μεγάλες Δυνάμεις ήθελαν να έχουν και εκείνες τον έλεγχο της κατάστασης στην Ανατολική Μεσόγειο και κυρίως στα Βαλκάνια. Πολλοί ανακατεύονταν, λοιπόν, στο μοίρασμα των εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Αυτό το περίπλοκο και μακροχρόνιο πρόβλημα ονομάστηκε Ανατολικό Ζήτημα.

Οι εξεγέρσεις και οι επαναστάσεις συνεχίστηκαν. Οι πρώτες εξεγέρσεις σημειώθηκαν στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία, τη Δυτική Μακεδονία. Το ελληνικό κράτος είχε στην αρχή μια στάση σιωπηλή, αλλά θετική. Ο πόλεμος, που κήρυξε την ίδια περίοδο η Ρωσία στην Τουρκία, παρουσιαζόταν ως μια ευκαιρία για τις υπόδουλες περιοχές της νότιας βαλκανικής χερσονήσου, να απελευθερωθούν από την οθωμανική κατοχή. Οι περισσότερες μάχες έγιναν στη Χερσόνησο της Κριμαίας. Έτσι ο πόλεμος αυτός έμεινε στην ιστορία ως Κριμαϊκός Πόλεμος (1853-1856).

Πολιτική γελοιογραφία της Ρωσίας.

Τα πολιτικά σχέδια της Ρωσίας δεν άρεσαν στις Δυτικές Δυνάμεις. Η Αγγλία και η Γαλλία πήραν το μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στον Κριμαϊκό Πόλεμο. Παράλληλα, απέκλεισαν το λιμάνι του Πειραιά και ανάγκασαν τον Όθωνα, να μην πάρει θέση η Ελλάδα στον πόλεμο. Τελικά η Ρωσία έχασε και ο πόλεμος έληξε το 1856. Η στάση της Αγγλίας και της Γαλλίας, αλλά και η ήττα της Ρωσίας δημιούργησαν αρνητικά αισθήματα στους Έλληνες για τις Δυτικές Δυνάμεις. Σύντομα τα τρία κόμματα, το αγγλικό, το γαλλικό και το ρωσικό διαλύθηκαν. Η επιδημία χολέρας, που εκδηλώθηκε κατά τη διάρκεια του αποκλεισμού του Πειραιά και οι θάνατοι που προκάλεσε, δυνάμωσαν την αντίδραση των Ελλήνων κατά των Δυτικών Δυνάμεων.

Χάρτης επιχειρήσεων του Κριμαϊκού πολέμου.

-Ας δούμε τον χάρτη των πολεμικών επιχειρήσεων στην Κριμαία.
Τι λέτε, να ψάξουμε να δούμε ποιες συνέπειες είχε στην πολιτική ζωή της Ελλάδας ο Κριμαϊκός Πόλεμος;
-Και με τις εξεγέρσεις, τι έγινε;
Πέτυχαν; Έγιναν άλλες;
-Α! Ακούστε παιδιά τι έγινε με τις εξεγέρσεις.

Οι εξεγέρσεις δεν πήγαν πολύ καλά. Όμως, υπήρξε πρόοδος σε διπλωματικό επίπεδο. Μια ελληνοτουρκική συμφωνία υπογράφηκε τον Μάιο του 1855, στην πόλη Κάλιτζα. Παραχωρούσε στους Έλληνες εμπορικά δικαιώματα και απαλλαγές από φόρους. Επιπλέον, οι υπόδουλοι Έλληνες μπορούσαν να αναπτύξουν νέες δραστηριότητες στον οικονομικό αλλά και εκπαιδευτικό τομέα, με νέες αλλαγές που έγιναν το 1856. Πραγματικά, πολλά νέα ελληνικά σχολεία ιδρύθηκαν στις υπόδουλες περιοχές.

-Και στην Κρήτη άνοιξαν σχολεία; Ρωτάω γιατί η μαμά μου είναι από εκεί.
-Βέβαια, και στην Κρήτη. Έχουν γραφτεί πολλά βιβλία για την εκπαίδευση στην Κρήτη αυτήν την περίοδο. Μπορούμε να πούμε σήμερα ότι η συμβολή της εκπαίδευσης ήταν μεγάλη στην Κρητική Επανάσταση που ακολούθησε.
-Νίκο, ισχύει αυτό που έχω ακούσει, ότι η Κρητική Επανάσταση χαρακτηρίζεται ως το δεύτερο 1821;
-Έτσι έχουν πει. Είχε και την προκήρυξη της! Διαβάστε εδώ και ακούστε:

Πρώτη προκήρυξη της Γενικής Συνελεύσεως των Κρητών στο χωριό Ασκύφου, 21 Αυγούστου 1866

Εμμένοντες* καρτερικώς εις τον όρκον ημών του 1821, εμπνεόμενοι από το εθνικόν αίσθημα του ελληνικού μεγαλείου και της εθνικής ενότητος και έμπλεοι* ελπίδος εκ του δικαίου αγώνος ημών, απορρίπτομεν πάσαν προσφοράν και θαρραλέως διακηρύττομεν ενώπιον Θεού και ανθρώπων... την ένωσιν μετά της μητρός Ελλάδος...

*Εμμένοντες=επιμένοντες.
*Εμπλεοι=γεμάτοι από.

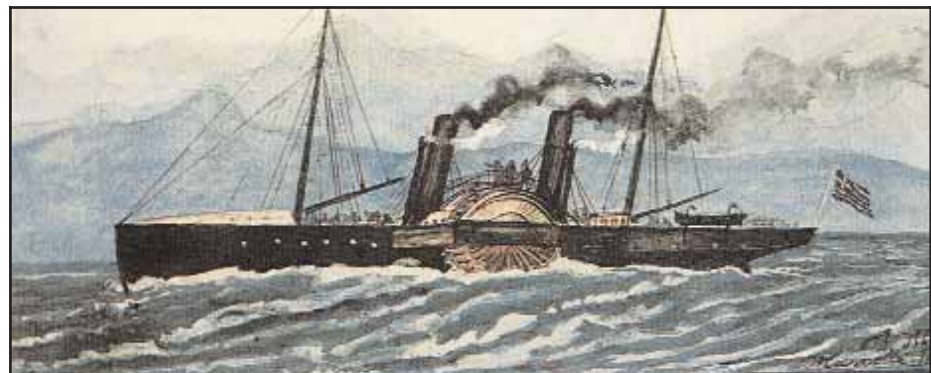
Γ. Μαργαρίτης, κ.ά., Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας, Γ Λυκείου (Θεωρητικής Κατεύθυνσης), σ. 190, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα 2003.

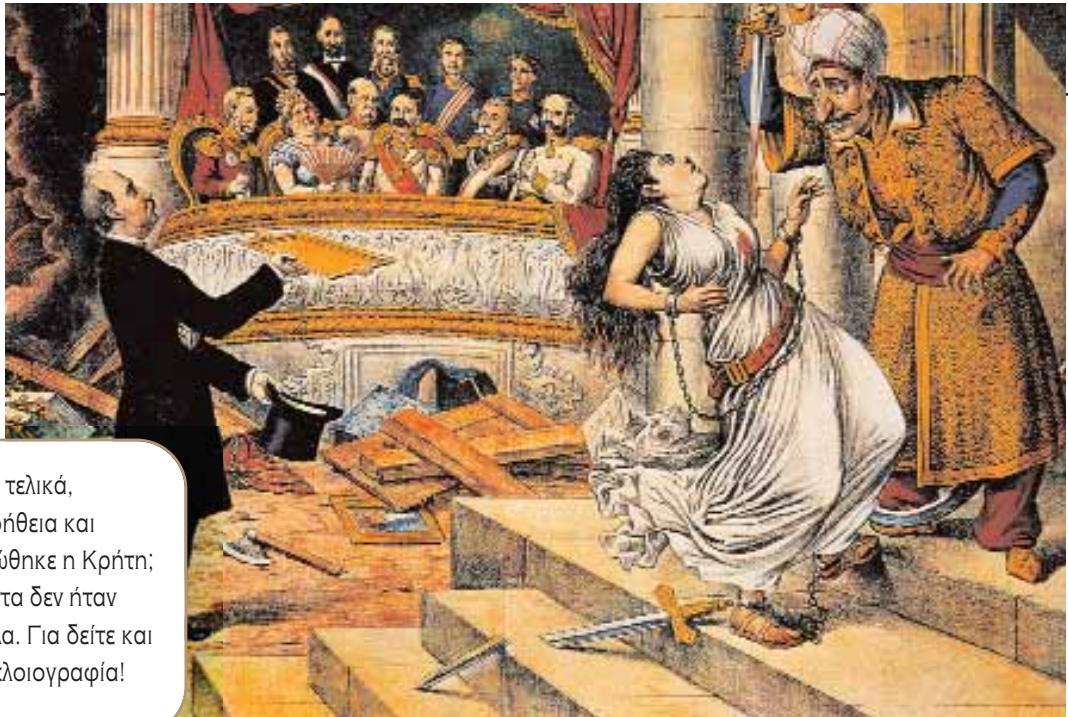
Η πολιορκία του Αρκαδίου,
9 Νοεμβρίου 1866.

Αναταραχή επικρατούσε στο εσωτερικό του ελληνικού κράτους. Ο βασιλιάς Όθωνας είχε απομακρυνθεί. Τα παλιά κόμματα είχαν διαλυθεί. Νέος «συνταγματικός βασιλεύς των Ελλήνων» ορίστηκε ο Γεώργιος Α΄, πρίγκιπας της Δανίας. Η ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα, το 1868, ενίσχυσε το επαναστατικό ρεύμα στην Κρήτη. Η Κρητική Επανάσταση ξέσπασε τον Μάιο του 1866. Ισχυρός τουρκικός στρατός στάλθηκε για να τη σταματήσει. Βάση της επαναστατικής επιτροπής του Ρεθύμνου ήταν η Μονή Αρκαδίου. Ο τούρκος στρατηγός Μουσταφά πασάς πολιορκήσε τη Μονή Αρκαδίου στο Ρέθυμνο, για να βάλει τέλος στην επανάσταση στην περιοχή. Οι πολιορκημένοι προτίμησαν να καούν ζωντανοί, παρά να παραδοθούν. Έβαλαν φωτιά στις αποθήκες πυρομαχικών της Μονής. Η πράξη αυτή συγκλόνισε τους Έλληνες, αλλά και τους Ευρωπαίους. Νέο κύμα φιλελληνισμού δημιουργήθηκε. Χρήματα, πολεμικό υλικό και εθελοντές έφθασαν στην Κρήτη από την Ελλάδα, αλλά και από φιλελληνικές επιτροπές της Ευρώπης.

Το πλοίο Αρκάδι
μεταφέρει εθελοντές
και πολεμοφόδια.

Πώληση όπλων στο
Μοναστηράκι της
Αθήνας για την
Επανάσταση στην
Κρήτη.

-Και τι έγινε τελικά,
έστειλαν βοήθεια και
απελευθερώθηκε η Κρήτη;
-Τα πράγματα δεν ήταν
τόσο εύκολα. Για δείτε και
αυτήν τη γελοιογραφία!

Γελοιογραφία. Η Κρήτη «καίγεται».

-Δεν μου φαίνεται να έμειναν
ικανοποιημένοι με αυτόν τον Νόμο
οι Κρητικοί. Σίγουρα θα συνέχισαν
τον αγώνα τους.
-Έτσι είναι! Δείτε φωτογραφίες των
επαναστατών. Έπαιρναν μέρος στις
επαναστάσεις και γυναίκες.

*Οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν ήθελαν νέο πόλεμο μεταξύ
Ελλάδας και Τουρκίας. Με την παρέμβαση τους
η Κρητική Επανάσταση τελειωσε το 1869. Η ελληνική
κυβέρνηση υποχρεώθηκε να σταματήσει τη βοήθειά της
προς την Κρήτη. Οι επαναστάτες δέχθηκαν τις
παραχωρήσεις, που πρότειναν οι Τούρκοι, με τον
Οργανικό Νόμο του 1868. Σύμφωνα με αυτόν τον
Νόμο, οι χριστιανοί μπορούσαν να εργαστούν ως
υπάλληλοι στη διοίκηση του νησιού.*

Ομάδα ένοπλων επαναστατών από την Κρήτη σε ξένο περιοδικό.

Γυναίκες της Κρήτης στα όπλα.

Γελοιογραφία. «Η απελευθέρωση του Χριστιανισμού».

Οι εξεγέρσεις συνεχίστηκαν στην Κρήτη. Οι διαπραγματεύσεις, όμως, δεν σταμάτησαν. Οι συζητήσεις μεταξύ Κρητικών και Τούρκων συνεχίστηκαν τα επόμενα τριάντα χρόνια. Η Σύμβαση της Χαλέπας ήταν μία από τις συμφωνίες τους. Υπογράφηκε τον Οκτώβριο του 1878. Προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι ο Γενικός Διοικητής της Κρήτης μπορούσε να είναι και Κρητικός. Οι παραβιάσεις της Σύμβασης δημιούργησαν νέες αφορμές για εξεγέρσεις. Το 1895 ξεκίνησε η επανάσταση, που οδήγησε στην απελευθέρωση της Κρήτης. Το νησί πέρασε, στη συνέχεια, σε μια περίοδο αυτονομίας. Μόνο το 1913 ενώθηκε με την Ελλάδα.

-Νίκο, και με τη Μακεδονία τι έγινε;
-Εδώ τα πράγματα ήταν ακόμη πιο περίπλοκα.

Στη βόρεια
βαλκανική
χερσόνησο,
εκτός από
τους
υπόδουλους

ελληνικούς πληθυσμούς, που απαιτούσαν την ελευθερία τους, ήταν και οι ολαβικοί πληθυσμοί. Η Ρωσία, μετά την ήττα της στον Κριμαϊκό Πόλεμο, αποφάσισε να αλλάξει πολιτική. Είχε σκοπό να επεκταθεί προς τον νότο. Έτσι στράφηκε προς τους ολαβικούς ορθόδοξους λαούς. Η κίνηση αυτή ονομάστηκε «πανολαβιστική». Τον Απρίλιο του 1877 η Ρωσία κήρυξε τον πόλεμο κατά της Τουρκίας, με τη δικαιολογία ότι η Τουρκία καταπίεζε τους χριστιανούς υπηκόους της. Οι Ρώσοι συνεργάστηκαν με τους Σέρβους και νίκησαν τους Τούρκους. Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου υπογράφηκε μεταξύ Ρωσίας και Τουρκίας. Αυτή όριζε τη δημιουργία βουλγαρικού κράτους, την ανεξαρτησία της Σερβίας και έδινε υποσχέσεις σχετικά με την απελευθέρωση της Θεσσαλίας, της Ηπείρου και της Κρήτης.

Οι Ευρωπαϊκές Δυνάμεις, όμως, δεν δέχτηκαν τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου.

-Και πώς μπόρεσε η κίνηση αυτή να λύσει το πρόβλημα των Βαλκανικών λαών;
-Θα σας πω. Για δείτε και τούτη τη γελοιογραφία. Ποιοι είναι αυτοί που τραβούν τα σκοινιά; Ποιος είναι δεμένος;

Χάρτης των Βαλκανίων, σύμφωνα με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου.

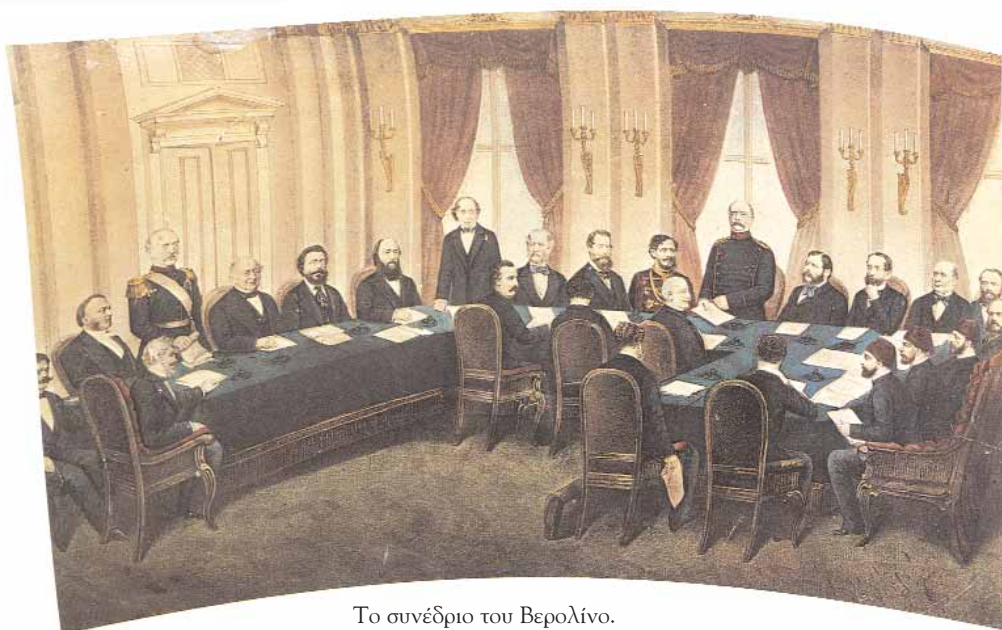

Χάρτης των Βαλκανίων, σύμφωνα με το Συνέδριο του Βερολίνου.

-Μπορείτε να διακρίνετε πάνω στον χάρτη, ποια νέα βαλκανικά κράτη ιδρύθηκαν με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και ποιες ήταν οι αλλαγές που έφερε το Συνέδριο του Βερολίνου;

Έτσι οργάνωσαν, το 1878, το Συνέδριο του Βερολίνου, που άλλαξε τους όρους της Συνθήκης. Με το Συνέδριο του Βερολίνου προσαρτήθηκε στην Ελλάδα η Θεσσαλία και ένα μικρό τμήμα της Άρτας.

Το συνέδριο του Βερολίνου.

Φυσικά, και η Ελλάδα θα ήθελε να πάρει τα εδάφη που κατοικούσαν ελληνικοί πληθυσμοί!
Έτσι δεν είναι Νίκο;
-Βεβαίως! Για διαβάστε το παρακάτω κείμενο. Τι δεν αντέχουν πια και τι θέλουν οι Μακεδόνες;

Ωστόσο, οι αποφάσεις αυτού του Συνεδρίου ξεσήκωσαν τους πληθυσμούς που ζούσαν στα κεντρικά Βαλκάνια. Όλος αυτός ο ανταγωνισμός, που προέκυψε για τα εδάφη της Μακεδονίας, δημιούργησε το ονομαζόμενο Μακεδονικό Ζήτημα.

Χάρτης του γεωγραφικού χώρου της Μακεδονίας κατά την οθωμανική περίοδο.

Επαναστατική προκήρυξη του 1878 για την εξέγερση της Μακεδονίας

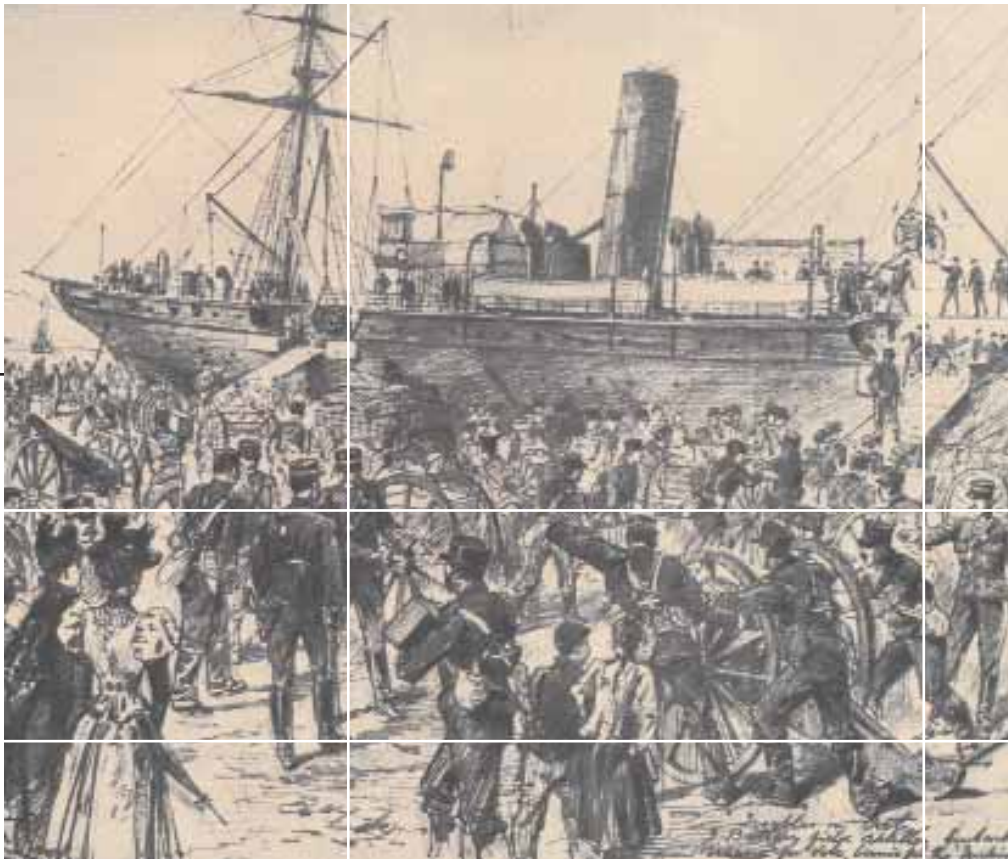
Αδελφοί,
Εβαρύνθημεν* να ζώμεν ως ευτελείς δούλοι, τρέφοντες δια του ιδρώτος ημών φαύλην* και σκληρήν τυραννίαν. Θέλομεν ελευθέραν και ημείς την πατρίδα μας, θέλομεν να επανέλθωμεν και ημείς εις τους κόλπους της κοινής ημών μητρός, της Ελλάδος, όπου θα εύρωμεν ανάπαυσιν και γλυκείαν ελευθερίαν...
Μονή Πέτρας [Ολύμπου], 4 Μαρτίου 1878.

**Εβαρύνθημεν=Βαρεθήκαμε.*

**Φαύλην=κακή.*

Στεφ. Παπαδόπουλου, *Οι επαναστάσεις του 1854 και 1878 στη Μακεδονία*, σ. 92-93, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 1970.

Επιβίβαση
ελληνικής
πυροβολαρχίας σε
πλοίο για την
Κρήτη.

Το 1878 ξέσπασε εξέγερση για την απελευθέρωση της Μακεδονίας. Η εξέγερση αυτή δεν είχε επιτυχία. Μετά τις εξελίξεις στην Κρήτη, με τη Σύμβαση της Χαλέπας και τις παραβιάσεις της, η Ελλάδα έστειλε στρατό στην Κρήτη.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η Τουρκία να αντιδράσει. Οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν κατάφεραν να εμποδίσουν το ξέσπασμα του πολέμου ανάμεσα στις δύο χώρες. Η εισβολή 3.000 ενόπλων Ελλήνων στην τουρκοκρατούμενη Μακεδονία αποτέλεσε την αφορμή. Η Τουρκία κήρυξε πόλεμο κατά της Ελλάδας, στις 18 Απριλίου 1897.

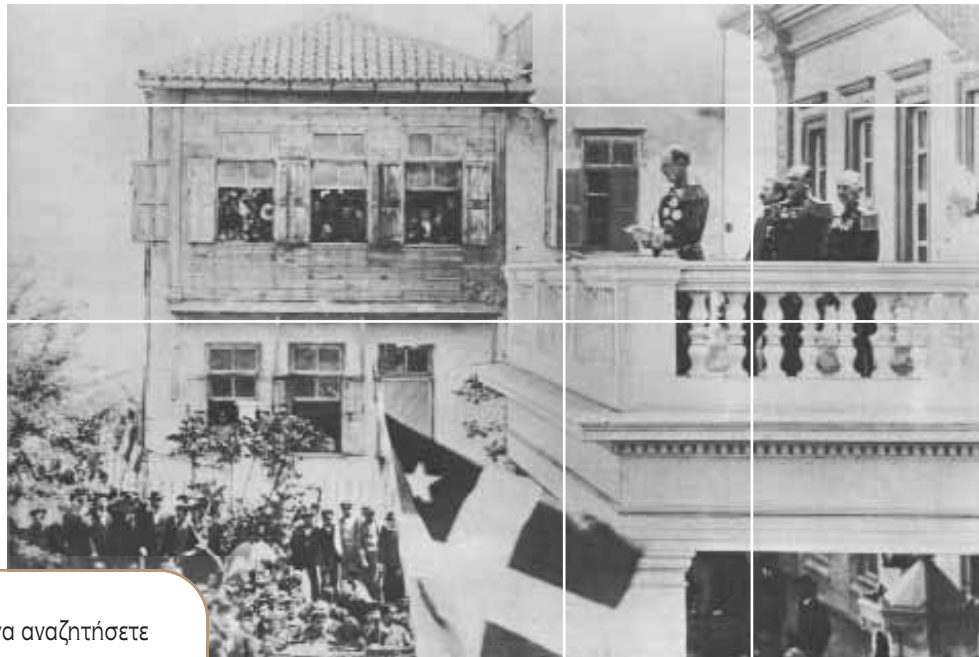
-Κοιτάξτε πώς ήταν οι Έλληνες πολεμιστές. Θέλετε να τους περιγράψετε; Μπορείτε να βρείτε διαφορές ανάμεσα στους Έλληνες και τους Τούρκους στρατιώτες;
-Κατάφεραν να κερδίσουν οι Έλληνες, Νίκο;
-Θα σας πω!

Επίθεση τουρκικού
ιππικού εναντίον
των ελληνικών
θέσεων στο
Βελεστίνο.

Ο πόλεμος τελείωσε με την ήττα της Ελλάδας. Η χώρα υποχρεώθηκε να δώσει οικονομική αποζημίωση στην Τουρκία. Πολλοί άνθρωποι αναγκάστηκαν να αφήσουν τον τόπο τους. Σημαντικό, όμως, ήταν το γεγονός ότι στην Κρήτη διαμορφώθηκε καθεστώς Αυτονομίας, ο πρίγκιπας Γεώργιος ορίστηκε ύπατος κυβερνήτης.

Ο πρίγκιπας Γεώργιος ως ύπατος κυβερνήτης στην Κρήτη διαβάζει το διάγγελμα του.

-Αν θέλετε μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες, για το τι έγινε στην Κρήτη μέχρι που απελευθερώθηκε το 1913. Για να σας βοηθήσω θα σας δώσω μερικές λέξεις: Κρητική Πολιτεία, Αυτονομία, Βενιζέλος, Θέρισο, Μεγάλες Δυνάμεις.

-Ωραία θα ψάξουμε να βρούμε για την Κρήτη. Εσύ όμως θα μας πεις τι έγινε στη Μακεδονία;

-Βέβαια.

-Για διαβάστε αυτό το μικρό απόσπασμα από το βιβλίο του Ίωνα Δραγούμη. Καταλαβαίνετε πώς προσπαθούσε να ξεσηκώσει τους ελληνικούς πληθυσμούς;

Στο μακεδονικό μέτωπο τα πράγματα δεν ήταν καλά. Η Βουλγαρία ενίσχυε την επιρροή της και σε περιοχές της Μακεδονίας, που κατοικούνταν από ελληνικούς πληθυσμούς. Ο μητροπολίτης Καστοριάς, Γερμανός Καραβαγγέλης, και ο γραμματέας του ελληνικού προξενείου του Μοναστηρίου, Ίων Δραγούμης, προσπάθησαν να οργανώσουν τους Έλληνες της Μακεδονίας. Σκοπός τους ήταν να αντισταθούν κατά των Βουλγάρων, που προσπαθούσαν να μεγαλώσουν τα σύνορά τους.

...πρέπει όλες οι κοινότητες, που έμειναν έξω από το ελληνικό βασίλειο, να πιάξουν* και να γίνουν ένα κράτος.

*πιάξουν=ενωθούν

Δραγούμης Ίων, *Μαρτύρων και ηρώων αίμα*, Πέλλα x.x.

- Και ποια ήταν η αντίδραση της ελληνικής κυβέρνησης;

-Θέλετε να βρείτε ποια λύση πρότειναν οι αυτοκράτορες της Ρωσίας και της Αυστροουγγαρίας, για την επίλυση του Μακεδονικού Ζητήματος; Χρησιμοποιήστε τη σχολική βιβλιοθήκη ή το διαδίκτυο.
-Δύσκολο, αλλά θα προσπαθήσουμε. Για πες μας εσύ τι έγινε στη συνέχεια.

Η ελληνική κυβέρνηση έστειλε στην περιοχή αξιωματικούς του στρατού. Οι αξιωματικοί αυτοί εργάστηκαν ως υπάλληλοι ελληνικών προξενείων, έμποροι, διευθυντές ελληνικών σχολείων. Παράλληλα, προσπάθησαν να οργανώσουν σώματα στρατού. Έτσι, άρχισε ο Μακεδονικός Αγώνας, κυρίως με συγκρούσεις, μεταξύ ελληνικών και βουλγαρικών αντάρτικων ομάδων. Ο τούρκικος στρατός προσπαθούσε να επιβάλει την τάξη. Οι ευρωπαϊκές χώρες δεν έμειναν αδιάφορες, μπροστά σε αυτές τις μάχες. Ιδιαίτερα οι αυτοκράτορες της Ρωσίας και της Αυστροουγγαρίας κοίταξαν να προτείνουν μια λύση για το Μακεδονικό Ζήτημα, αλλά μπερδέψαν περισσότερο τα πράγματα.

Οι μάχες συνεχίστηκαν με νίκες ελληνικών ομάδων, που είχαν αρχηγούς τον Παύλο Μελά, τον Χρήστο Κώττα, τον καπετάν Γιώργο Τσόντο Βάρδα.

-Ας παρατηρήσουμε και αυτές τις φωτογραφίες. Ας διαβάσει κάποιος και τις σκέψεις του Μελά για τη γυναίκα του. Τι δείχνουν;

Οι στρατιώτες του Γιώργιου Τσόντου-Βάρδα.

Ο Παύλος Μελάς με την οικογένειά του.

...Το λυπούμαι ολοψύχως το καϋμένο το γυναικάκι μου... Είνε(αι) τόσον γενναία, τόσον λογική και τόσον φιλόπατρις, ώστε μου δίνει αληθώς θάρρος κατά τας οδυνηράς αυτάς στιγμάς. Άλλως έχω πεποίθησιν ότι με την ευφύϊαν της, την έκτακτον ευθυκρισίαν της και την δύναμιν του χαρακτήρος της θα διευθύνη τα πράγματα όλα πολύ καλλίτερον από εμέ...

Επτά Ημέρες, Παύλος Μελάς, ένας αιώνας μνήμης,
Εφημ. Η Καθημερινή, Κυριακή 17 Οκτωβρίου 2004, σ. 12.

Οι νίκες αυτές δεν άρεσαν στους Βουλγάρους. Πρώτα, οργάνωσαν συλλαλητήρια κατά των Ελλήνων. Έπειτα κατέστρεψαν ελληνικές περιουσίες. Έδιωξαν Έλληνες από τις παράλιες περιοχές του Εύξεινου Πόντου και της Ανατολικής Ρουμελίας. Πολλοί Έλληνες αναγκάστηκαν να αφήσουν τα σπίτια τους και να πάνε με καράβια στην Ελλάδα για να γλιτώσουν. Άλλοι πάλι, κυρίως από την Καστοριά και τη Φλώρινα, έφυγαν για τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Είχε όμως ήδη αρχίσει η απελευθέρωση της Μακεδονίας, που ολοκληρώθηκε μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων. Το Ανατολικό Ζήτημα δεν λύθηκε. Πήρε νέες διαστάσεις με τους Βαλκανικούς Πολέμους, που ακολούθησαν. Τελικά η Μακεδονία ενώθηκε με την Ελλάδα το 1913, όπως και η Κρήτη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Μπορείτε να φτιάξετε τη δική σας γελοιογραφία για το Ανατολικό Ζήτημα;

Ποιο πιστεύετε ότι είναι το πιο δύσκολο ζήτημα που απασχολεί τη χώρα που κατοικείτε σήμερα; Μπορείτε να φτιάξετε μια γελοιογραφία γι' αυτό;

Διαβάστε τα παρακάτω μυθιστορήματα : Γ. Γρηγοριάδου-Σουρέλη, *Καπετάν Κώττας*, Ψυχογιός, Αθήνα 1991, Πηνελόπης Δέλτα, *Τα μυστικά του βάλτου*, Εστία, Αθήνα 1984 και τον *Μάγκα*, Εστία Αθήνα 1985, Φράνσους Σταθάτου, *Φως από το Αρκάδι*, Εστία, Αθήνα 1972, Ρέας Γαλανάκη, *Ο βίος του Ισμαήλ Φερίκ Πασά*, Άγρα, Αθήνα 1996. Σε ποιες ιστορικές περιόδους αναφέρονται αυτά τα βιβλία;

Μπορείτε, επίσης, να διαβάσετε το μυθιστόρημα του Ιούλιου Βερν, *20.000 λεύγες κάτω από τη θάλασσα*, Κέδρος, Αθήνα 2006 και να εντοπίσετε στοιχεία για το Ανατολικό Ζήτημα.

Γ

Από τους Βαλκανικούς Πολέμους στη Μικρασιατική Καταστροφή

Η περίοδος από το 1912 έως το 1924 ήταν σημαντική για την πορεία της Ελλάδας. Μετά τις επιτυχίες των Βαλκανικών Πολέμων και την αύξηση των εδαφών της Χώρας, ήρθε η εποχή του Εθνικού Διχασμού. Με αφορμή τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο η Ελλάδα χωρίστηκε σε δύο στρατόπεδα, στους Βενιζελικούς και τους Βασιλικούς. Στο τέλος του πολέμου η χώρα βρισκόταν με το μέρος των νικητών. Απέκτησε, έτσι, το δικαίωμα του στρατιωτικού ελέγχου στην περιοχή της Σμύρνης. Παράλληλα, οργανώθηκε η Μικρασιατική Εκστρατεία. Τα γεγονότα, όμως, δεν εξελίχθηκαν καλά. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, το 1922, εκατοντάδες Έλληνες της Μικράς Ασίας ξεριζώθηκαν από τον τόπο τους και ήρθαν πρόσφυγες στην Ελλάδα.

